

HRVATSKA RIJEČ

Preplatna cena: na godinu K 12. — Za po godine K 6. — Za Šibenik na godinu donaslanjem u kuću K 12. — Za Inozemstvo na godinu K 12 suviše poštarski trošak. — Pojedini broj 10 para. — Plativo i utuživo u Šibeniku.

Izlazi sriedom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglasi tiskaju se po 16 para peti redak ili po pogodbi. — Priobčena pisma i zahvale tiskaju se po 20 para po peti redak. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi se ne vraćaju.

Zadnji trzaji...

Ono, što su Utvaraši radi reklame, raznosili od usta do usta u zadnje doba, ono, o čem je „Sloboda“ pravodobno bila obaviještena, dogodilo se; občina makarska je razpuštena. Ovo je jedna od onih skrajnjih mjera, koje se, ili poduzmu radi velikih neurednosti te na jednoj obćini vladaju, ili iz očaja onih, koji vide, da im se moć sklize iz ruku. Drugi slučaj je primjenjiv na Makarsku. Tamo oporbena i zdrava pravaška ideja gospoduje srcem i dušom ogromne većine pučanstva; občina je bila pravaška, a stranka, čiji su u eksponenti i vodje na zemaljskom odboru, videli se na rubu ponora, latila se je skrajnog sredstva, da bi mogla zamračiti slavu gradacke pravaške pobjede te u makarskom Primorju ponovno posijati još otrovne sjeme razdora. Utvara, teško pogodjena porazom na izborima u Gradcu, kojima je makarsko Primorje bilo osigurano pravaški stranci, pokušala je ovim nasilnim sredstvom, da nam pomuti veselje.

Kao tobožnji pravni razlog raspusta občine navodi se to, što neki prisjednici, zavedeni i zaslijepljeni medenim riečima jednog vjernog sluge Utvare, nisu htjeli dolaziti na sjednice vieća i tim onemogućivali njegovo djelovanje. To je Utvari bilo dovoljno, da poradi oko raspusta občine. Ova protuzakonitost, kojom se je mimo ostale okitilo zem. odbor, možda će mu se u kratko osvetiti. Protuzakonitost, rekostom i kod toga ostajemo. Jer bilo je drugih pravnih ljekova, kojima se je moglo i moralo pristiti one prisjednike na vršenje svojih dužnosti. Zemaljski odbor, sa svojim ljekovima, morao je u najgorem slučaju postepeno ići. Da se pristili prisjednici dolaziti na sjednice, zakonom je uovlašten zem. odbor, da ih glomob kazni. Redovite i rastuće globe bile bez sumnje konačno naučile njihovoj dužnosti ono nekoliko prisjednika, koji su interese pučanstva ciele jedne občine stavljali na kokcu radi svojih ličnih hirova i zadjevica. Ali zem. odbor nije toga učinio uz-prkos žalbama makarske občine. Što više, zem. odbor nije stavio tim prisjednicima nisi alternativu: ili vršiti svoju dužnost, te polaziti redovito sjednice ili odreći se svoje časti i položaja, koji je skopčan sa velikom odgovornosti. Tim bi zem. odbor ili učinio vieće djelotvornim ili stvar sveo u prave grice, da se eventualno pristupi naknadnim izborima.

Ali od svega toga ništa. Zemal. odbor je pustio, da voda teče svojim tokom i da ono par nezadovoljnika, zavedenja, pučanstvo ciele jedne občine baci u ponovne troškove i dangubu, a što je najgore u izborne travzvice. Tim je zemal. odbor pokazao, da mu je duša sasna ortavila i da ima jedino oči za svoje stranačke i osobne interese. Interes Utvare je mjerilo rada zem. odbora. I makarska občina bi razpuštena. To je činjenica, s kojom se mora računati i koju pravaška stranka mora debelim slovima zapisati u povjest svojih borba, da je se, kad dodje čas, sjeti i spomene...

Utvara je počinila ono političko zločdelo u uvjerenju, da će stranki prava zadati osjetljiv i jak udarac. Mi ne znamo, po kojem je sistemu ona svoje račune radila, ali jedno znamo, a to je, da je izpadak kriv. Utvara nas je ovim svojim novim sramotnim činom samo o jednom uvjerila: njom ide zlo, vrlo zlo. Sva agitaciona sredstva, koja vladina stranka može pri ruci imati, izperila je do kraja, a da uspjeha nije imala. Progoni pravaša urodili su samo tim, da je pravaška svijest postoutručenom, elementarnom snagom izbila van i da je narodno ogorčenje počelo suditi svim onim političkim šarlatancima i bajacima, koji se odjevaju komedijskim raznobojnim kostimima „demokrata“, „narodnjaka“, „liberala“ itd. Sada Utvara i s nezakonitostima se igra. Bez prava i bez razloga razpušta občine. Tim nam samo pokazuje do kakve li je nizkosti pala i kako i sama ne zna, kako da više svoj ugroženi i uzdrmani položaj spasi. Mješte da je nama udarac zadala, otkrila nam je vrlo naivno svoje ranjavo i nemoćno tijelo umirućeg tirjanina, koji i izdišću izdaje smrtnu osudu... Zloća, izkvarenost

i duševna bolest čak do — samrti! Pred tom mizernom slikom očaja i biede samilost nas hvata: dokle li ne spadose izdajice pravaštva, oni, koji su radi interesa svoga hodočastili iz jedne stranke u drugu, da se tako provuku konačno kroz vrata vladinog tora. Slabost i nemoć Utvare najbolje se izpoljava u njezinim do skrajnosti nasilnim i parlatičnim činima, a ovo je uvijek i redovito preteča i vjestnik skrog sramotnog pada. I Neron je bio najkrvo-ljedniji prije svog pada. Po tome oštrica, koja je bila proti nama naparena, okreće se proti onomu, koji je s njom baratao.

Nemorat Utvare osvjettiti će najbolje i ova činjenica: Do sada, utvaraški zem. odbor nije ništa poduzeo proti obćinama Rab, Novigrad i Biograd. Proti njima su se čitave obtužbe dizale, naslija i nezakonitosti njihove bile su deset puta dokazane, ali zem. odbor nije postupao, jer su tim obćinama načelnici... Utvaraši.

Što se pak Makarske tiče, cijenimo, da je i ovo zlo došlo za dobro. Evo se našim kršnim Primorcima sad pruža prigoda, da razviju svu svoju djelatnost. Ovo je čas, koji im daje zgodu, da kukolji iz svoje sredine iztriebe i da u makarskoj obćini bude samo jedna misao, samo jedan ideal: pravaštvo. Vrieme je, da se svi smutljivci odstrane, a da u obćinu dodju samo ljudi, voljni rada i prožeti ljubavlju prema onom narodu, koji je već toliko žrtvovao za pravaštvo. Nek ovo bude zadnja borba, ali i odlučna, da ne bude više prilike sumnjivim elementima, da ometaju tudji rad. Posvemašnja pobjeda u Makarskoj biti će najbolji odgovor i vladi i zem. odboru.

Sad je pako nastupio čas, da i mi onoj grupi nesavjestnih i sebičnih politikaška grmke i moćno doviknemo: „ruke gore!“ K sebi prste, lakomci! Ruke gori, o vi, koji u rukama i bodje i otrov nosite! Dovolje i dalje ne, o vi, koji uništiste ovu našu lepu zemlju. Hora je, da vas se zbaci sa stolica, koje su se već izderale od vašeg dugotrajnog sjedenja. Došlo je doba, kako se sve ono, što poštono i hrvatski osjeća, mora okupiti i podići svoj glas tužitelja proti zlodjelim vašim. Dodjaste i narodu i zemlji. Narod vas tuži, narod vam sudi! Borba, koja će se povesti, biti će težka, jer će Utvaraški sakupiti zadnje svoje sile, da se odhranju prodiranju i navalama pravaša. Ali u srcima pravaškim hrvatska vatra buktiti će i ne će klonuti do konačne pobjede.

Ne će! Vjera vam je!

Šibenik, 18 lipnja.

Nešto o političkoj dosljednosti. Neka nas veselost obuzimlje, kada čitamo, gdje nas „Sloboda“ dra. Smodlake hoće da podučiti o političkoj dosljednosti i vjernosti programu. Sam dr. Smodlaka je personifikacija nedosljednosti, nestalnosti i prevrtljivosti te bi nas samo ta činjenica lišila svake dužnosti, da na fantaziranje njegovog organa ista odgovorimo. Suvršeno je, da dokazivamo, kako je djetinjasta i nepromišljena tvrdnja „Slobode“, kada ono govori o promjeni pravaškog programa. To je samo onako nabučeno, tek da se nešto bubne. Bivšem pravašu, bivšem narodnjaku, bivšem radikalcu, bivšem demokratu, a sadašnjem Utvaraši i Bečliji dru. Smodlaci ne ćemo inako nego činjenicom dokazati, kako je neozbiljna njegova tvrdnja, u kojoj veli „da ih (pravaše) narod ne razumije“ i da „u narodu nisu mogli, da se učvrste“. Mimogredu spominjemo, da narodnjeg programa i popularnije stranke od pravaške ne može se zamisliti, a da su narodu nerazumljive tek one ludorije i zloče, koje medju njega širi lažni prorok „otac maloga puka“. A da pravaša ima, da nas se boje, da u nama vide svoju propast, najboljim je dokazom to, što je baš dr. Smodlaka pogazio sva moguća načela i programe, a konačno i onaj, koji je sam izdejalo, te polizao sve ono, što je do jučer kao bjesomučan poplujavo, da se je stopio sa onim ljudima, koje je nazivao „propašću Dalmacije“ — a sve to je dr. Smodlaka učinio po komandi odozgo i od strana pred pravašima. Samo to, da su se svi ti elementi skupili zajedno sa parolom „proti pravašima“, govori jasno

kako je pravaštvo u Dalmaciji sad jače nego igda. Godišnjaci „Slobode“ mogu dru. Smodlaci služiti kao „corpus delicti“ za sve ono što iznesomo. Na koncu možemo mirne duše uvjeriti „Slobodu“, da kod nas očaja nema pred koaliranim „liberalima“. Ta pravaši su neodvisni ljudi, dočim tamo, u onim drugim redovima, ona staračka vojska je sastavljena samo od vojnika, koji strepe nad... svojom plaćom!

Naši posebni izvještaji.

ss. Prosvjedna skupština Hrvata. Sarajevo, 13. lipnja. — Jučer se je poslie podne u prostranoj bašci „Trebevića“ obdržavala vanredno brojna skupština Hrvata, kojoj je bio cilj: prosvjed proti nepravdom zapostavljanju Hrvata prigodom kraljevog boravka u Bosni i Hercegovini. Poslie dugog natezanja s vladom, konačno ju se je ipak prisililo, da dozvolu dađe. Ne ču vam na dugo o skupštini izvješćivati, samo ču da naglasim, kako je ona važan događaj u političkom životu naš Hrvata bosanskih i kako ona može da znači početak još oštrije i još odlučnije borbe s naše strane.

Pod predsjedanjem starine Pilića skupština je tekla kao bujica ogorčenih obtužaba i prosvjeda. Dr. Dražič je obširno izvestio o nanešenim nam uvredama za kraljevog boravka, uz teško upadanje skupštinaru, koji su klicali „abcug Pittner“. Velče. Jablanovica predložio je, nakon liepog govora, tri rezolucije, koje su jednolagano bile prihvaćene. Evo vam tih rezolucija:

I. Mi Hrvati sarajevski uvjereni; da radimo prema volji, osjećaju i intencijama svih Hrvata naše domovine, sabrani na skupštini dne 12. lipnja t. g. najodređičitlje i najenergичnije dižemo svoj glas, prosvjedjujuć proti onom i onakom postupku bos.-herceg. zem. uprave, kojim nam se je pred drugim narodnostnim grupama naše zemlje htio naš hrvatski narodni karakter zadnjih ovih dana zanekati i sakriti.

II. Tražimo s toga skoru vidljivu zadovoljština za tu nanesenu nam tešku uvredu: ne dobijemo li je u skoro, znati ćemo i morati ćemo uvrijedenu si narodnu hrv. čast braniti svakim načinom i zakonitim putem, koji nam se bude u ovim okolnostima činio najbolji i najpodesniji i koji nas bude cilju našem najuspješnije vodio.

III. Znajući, da je čast narodnoga imena pravo blago narodno, da narodi ginu i padaju za čast svog imena, da u ovoj borbi često puta učini čovjek u pravdom zanosu srca nešto, što hladni i triezni razum ne bi svjetovao, unaprijed izjavljujemo, da ne možemo jamčiti, da taj način ne će možda biti vidljiviji i osjetljiviji nego bi to u normanim prilikama bilo ili smjelo biti, jer narodna svijest povrijedena u najosjetljivijim živicima, često puta, kako istorija svjedoči, prekorači granice, pa ju ipak ta ista hladna povjestnica shvaća više kao oprezna, mudra i umjerenička, nego oštra sudija.

Iza ovoga govorio je g. Boič, te je predložio suradnju sa „samostalnom muslimanskom strankom“, zagovarajući, da se i Hrvati povedu za njihovim primjerom, te da se odreku na časti gradskih viećnika. Predlaže, da skupština pošalje tri izaslanika pojedinom gradskom viećniku i da mu oznesu poruku skupštine. I ovaj se je predlog prihvatilo.

Iza tog su govorili gg. Andrić, Tadić i Veseličić, te se skupštinaru u najljepšem tekdu razdijose. Kao kroničar bilježim vam, da od „Zajednice“ na skupštini nije nitko bio prisutan.

× Prosvjedna skupština. Primamo od našeg dopisnika u Trstu: Političko društvo „Edinost“ sazvalo je za subotu veliku narodnu prosvjednu skupštinu proti otvorenju talijanske univerze u Beču. Na skupštini, koja će se držati u centru grada, bit će rieč i o slovenskim školskim zahtjevima. Medjutim su Talijanci poduzeli tajnu agitaciju proti skupštini i već su kod namještanstva posredovali, da policija zabrani održavanje iste u gradu. Koliko se do sada saznaje, namještanstvo je sklono da ud-

volji želji Talijana, ali nezna ni samo, kako bi se imala zabraniti skupština, jer su Slovenci do sada uvijek pri ovakvim prigodama ponašali se mirno.

* Bukvajevo jezična osnova. Beč, dne 15. o. mj.: Organ čeških agraraca „Venkov“, donio je ovih dana izvaje raznih zastupnika o Bukvajevoj osnovi glade uporabe jezika. Prama toj osnovi, kada bi ju primila zastupnička kuća, u Dalmaciji bi Talijanci jedino u gradu Zadru, okolicu izključiv, mogli kod ureda rabiti talijanski jezik, dočim bi Slovenci i Hrvati svoj jezik mogli uporabljivati u cijeloj Istri, Trstu sa okolicom i Goricom.

Neprilike koalicionaške politike.

nv. Zagreb, 16. lipnja.

Treba priznati: i koaliciona ima svojih neprilika. Medju inim, jedna je što ju najviše peče, da se njezine tajne lako doznaju i da ju napadaju čak i oni, koji su joj do jučer držali uzice na vreći.

Nekidan je, naime, „Novi List“ iznio nešto zanimiva. Nešto prije zatvora sabora, a tik pred izbor peštanskih štipendista, sastade se ban Tomašić sa koalicionom na razgovor. Tekom političkog razgovora oblo i razumljivo saobči dr. Tomašić koalicioni, da je pakt njegov s koalicionom već izvršen te da ne stoji ništa na putu obćini paktaša, da sada svako svojim putem krene. Zapanjenost koaliciona bila je tolika, da nitko nije smogao rieči odgovora. Samo stari Tuškan, koji je htio „s puškom na Beč“, snadje se te odgovori, da koaliciona ima podpuno pozdanje u dra. Tomašića i da će ona „dalje slediti njegovu mudru i otačbenicu politiku“.

Stari Tuškan bio je spasio situaciju. Dr. Tomašić je otvoreno bio onim riečima izjavio koalicioni, da ju je on izrabio, koliko mu je nužno bilo, a da ju sad više ne treba. Svako svojim putem! Koaliciona sama bez Tomašićeva vodstva i bez Khuenovih štipendija, Tomašić bez zanoveti one političke djece. Ako pak hoće s njim onda: u mir djeco! To su rieči Tomašićeve značile. Ali ako je za Tomašića bio nastupio momenat, da koaliciona više ne treba, bio je istodobno nastupio momenat, kad je koaliciona njegova trebala. Sad kad se pred narodom izmrcila, sad kad je pogazila toliko puta zadana rieč, sad kad je prigrlila šiju, da poljubi skute „mumiji“ i „crknotu mrcini“ Tomašiću i „hrvatskom Tanlongu“ Khuenu, sad kad se je nadala, da će pojedinci dobiti „zvuknu“ nagradu za sva ta zatajivanja, sad... svako svojim putem? Ta to bi značilo razpršiti ružičaste sanje u liepu budućnost, jednim dahom razrušiti zgradu vladajuće stranke i turiti ju u tešku oporbu, koja nije kruh za zube onih mekušaca i političkih bankara. Zato... i dalje slediti mudru i otačbenicu politiku dra. Tomašića!

U tom znaku se je sve dalje radilo. Izbor delegata, i zaključak, da sabor, na predlog „Sveze Južnih Slavena“, ne odašalje na otvorenje bos. sabora svoje izaslanstvo, nego da pošalje brzojavni pozdrav; i pranje Khuenovih naslija za izbora u Ugarskoj. Kapitalacija na čitavoj liniji. Zato u „Narodnim Novinama“ osvanuo članak, u kojem se koaliciona upozoruje, da će grof Khuen imati u novom zaji. saboru toliko madjarskih poslova, da nije vjerovatno, da bi bezozimno pospješivanje svega onoga, što se ne dađe pospješiti s obzirom na obće prilike, imalo neposrednog rezultata“. Tim su se riečima „Nar. Novine“ obratile koalicioni, a s njima su njoj i javnosti dale znati, da grof Khuen, kad već ne treba ono 40 glasova hrv. delegata, ne misli baviti se hrv. pitanjima. Koaliciona na to — ni mukat! A da se znade, što na koalicioni djeluje, spomenući ču vam, da se amo u velike komentira brzojavna viest, prenesena iz „Budapesta“, koja naviećuje, da bi po Valerjan Pribičević, onaj iz veleizdajničke parnice, mogao postati vladikom temešvarkim, dok bi temešvarki vladika Letica bio imenovan za budimskog. Tim se otkriva pakt, a s njim i njegovi paragrafi: materijalna odšteta za sve ono, što su raznobojni koalicionaši „pretrpili“ kao oporba.

Jučer i danas obdržavao je ekzekutivni odbor koalicije sjednicu. Kako doznaje iz koalicionih krugova izrađuje se u toj sjednici elaborat, koji bi imao služiti podlogom izvaji koalicije u peši. Saboru i kojekakvim dogovorima sa Kluenom. Javno mnijenje sve ove događaje prati sa velikim nepouzdanjem u uvjerenju, da je sve to samo u svrhu, da se na rodu baci prah u oči.

Carevinsko vieće.

Beč, 11. lipnja.

Sjednica zastupničke kuće 8. lipnja.

Pošto su obavljene razne formalnosti pri otvorenju sjednice, ministar predsjednik Bienenfeld govori na upite zast. Koröcska, Tresida i Štrameka glede uporabe vojske kod izbornog Ugarskoj, te veli, da su samo bili obavljene izbiri u jedan dan, te da je trebalo postojati nekoliko odjeljenja vojske iz obojestranih pokrajina u svrhu da se zaštiti red i mir. Tvrdi, da je to zakonom dozvoljeno i poriče, da je samo bila postana vojska da upliše na izbornike u prilog vlade.

Prilivaca se zatim u drugom čitanju zakonska osnova, kojom se povisuje onaj iznos činovničkih plaća koji ima ostati prost od svake ovrhe.

Prilivaca se i druga točka dnevnog reda: o zakonskoj osnovi, kojom se ukidaju kazne predviđene u obrtnom redu zbog prekršenja pogodbe od strane radnika. Zast. Koröcska (Slovenac) predlaže, da se u nastajnoj sjednici otvori razprava vrhu odgovora ministra predsjednika na upit o uporabi vojske kod izbora u Ugarskoj, jer veli, da taj odgovor ne može da nikoga zadovolji. Tomu se predlogu pridružuje i zast. Štramek (Čeh). Predsjednik stavlja na glasanje predlog, koji biva primljen sa 99 proti 89. Ovaj uspjeh opozicije biva oduševljeno pozdravljen od svih oporbenih stranaka.

Šledi zatim nastavak razprave o prešnom predlogu, zast. Lisi o podpori i zaštiti Italaca. U prilog tomu predlogu govore zast. Horsti, Mašta i Dötsch, koji opisuju žalostno stanje, u kojem se nalaze kućni tkalci, i potrebu, da im se u pomoć priteže. — Razprava biva prekinuta. (Evo još nije mogao biti trsen jedan važan „prešan“ predlog, kojeg se razprava završuje kroz više sjednica).

Predsjednik zatvara sjednicu i javlja, da će se u sutrašnjoj sjednici najprije predložiti razprava vrhu odgovora ministra-predsjednika na predlog zast. Koröcska.

Sjednica 9. lipnja.

Predsjednik, otvarajući razpravu vrhu gori spomenutog odgovora ministra-predsjednika, opominje zastupnike, da se govornik ne upletu u unutarnje stvari Ugarske.

Zast. Koröcska (Slovenac) zahvaljuje predsjedniku na oćinskoj opomeni, no veli, da će uzavse to nastojati da sačuva slobodu riječi; iziče, kako ministar-predsjednik nije odgovorio na postavljene upite, nego je nastojao, da dokaze, da vojska može biti upotrebljena na zaštitu reda i sigurnosti građana. Nego, kaže govornik, o tome se ne radi; već je vojska poslana u Ugarsku, da se uzmgone silom provede izbor na korist vlade; od koje se nije nadati nikakvom dobru. Govornik opisuje razna počinjena nasilja, iziče kako se je postupalo sa narodnostima u Ugarskoj. To je veli štetno za cilju monarhiju, jer mora da odvraći svaku simpatiju balkanskih naroda prema njoj, kad se vidi kako se u Ugarskoj sa narodnostima postupaju; tim se osjećaju i uspješni postignuti krajevni putovanja u Bosnu i Hercegovinu. Govornik protestira, na koncu, što je upotrebljena vojska kod izbora u Ugarskoj, i veli, da ne može primiti na znanje ni zadovoliti se sa odgovorom ministra-predsjednika. — Štramek (Čeh) veli, da mu je vjerodostojni oćevidec opako grozote počinjene proti Slovacima pri izboru, te ih govornik iznaša. — Renner (socijalni demokrat) napada žestoko na Kluenu i njegovu vladu; zove Kluenu „uzjetakom Hrvatske, radi čega predsjednik ga pozivlje na red. — Daszinski (socijalni demokrat) kaže, da je sam dvor mnogo novaca morao potrošiti za provedenje onih nakaznih izbora u Ugarskoj. Veli, da kad bi dvor, iz ljubavi prema Tisci, zaboravio na izbornu reformu, naravna sagna naroda će jo prvesti bilo proti komu. — Ministar unutarnjih posla Haerdtel odbija napadaje na krunu, osuđuje, što se u debati uplću unutarnji oćnosaji Ugarske, što ne spada u nadležnost ovog parlamenta, i s toga neće se upuštati u pobijanje navoda i prigovora iznesenih tokom razprave.

Zast. Scheiher (krišćanski socijal) napada oštro one čitavske knjadare, koji se boje, da ih narodnostima sa vladajućeg položaja ne potisnu. Svaki narod mora da ulizva svoju prava. — Zast. Dr. Tresida kaže, kako su Hrvati najbolje osjetili, što je Kluenućka ruka. Tamo je poslana vojska da terorizira; govori o korupciji, koja vlada u Ugarskoj, gdje je sama vlada za izbore potrošila 10 milijuna kruna, veli, da bi ostvarenje trijalizma

bilo jedini izlaz iz ovog nesnojnog stanja. Još su neki govornici i time je ova doista zanimiva razprava dovršena.

Prešli se zatim na drugo čitanje dviju zakonskih osnova, po kojima se imadu izjednačiti stare mirovine činovnika i drugih službenika i njihovih udova sa mirovinama, koje su sada u kreposti. Nakon kratke razprave, obe zakonske osnove bijahu konačno primljene u drugom i trećem čitanju. Time je sjednica zaključena.

Sjednica 10. lipnja.

Počimlje razprava o državnom proračunu za god. 1910. Izdatci iznose Kr. 2.810,822.657, primitci su proračunani sa Kr. 2.757,741.383, po tom deficit iznaša Kr. 53,081.274. Pri ovaj razpravi ne opaža se nikakvog zanimanja. Oko govornika sakupi se nekoliko pristaša da slušaju, inače sva je ostala komora prazna.

Scheiher (krišćanski socijal) veli, da on propagira ideju nacionalnih država, ali, dakako, da njemački jezik bude proglašen državnim jezikom. — Dalje govore Mühlverter i Tresid.

Političke vesti.

Pred otvorenjem ugarskog sabora. U svim političkim strankama se pripravljuju za otvorenje sabora, koje se s napećošću i nestrpljivošću oćekuje. Otvorenje je određeno za 24. o. mj. Glede saborskog predsjedništva imade sva slika kombinacija.

Konferencije austrijskih i ugarskih ministara. Doskora započeti će u Beču pregovori zajedničkih ministara glede raznih zajedničkih postova. Među ovima u prvom redu imadu se ministri dogovoriti za sazov delegacija, kao i o toku razprava. Kad će se delegacije sastati, još nije određeno, ali, sobzirom na parlamentarnu situaciju u Budimpešti, ne će delegacije zasjedati prije jeseni. Isto tako kane obje vlade da započnu pregovore glede bankovnog pitanja. Temeljem ovih pregovora postaviti će magi, vlada plaćanja u gotovom, pa se čini, da austrijska vlada ne će ovaj zahtjev tako odlučno odbiti, kao što je to odbila Wekerlovom ministarstvu.

Obstrukcija Justhovaca sigurna. U svojem organu najavljuje Julius Justh najžešću obstrukciju proti vladi.

Balkanski savez. Poluzvanična beogradska „Samouprava“ u svom najnovijem izvodu ima i ovu rečenicu: „Mi vjerujemo da će pitanje o balkanskom sporazumu, u prkos smetnjama, u kratkom roku vremena biti svršeno pitanje“. Nešto slična izjavio je u Sofiji turski ministar spoljnih poslova, naime, da se poslie posjeta turskog prijestolonasljednika u Beogradu i Sofiji može slobodno reći, da ostvarenje davno željenog balkanskog saveza pod hegemomijom Turske nije daleko. Za balkanski savez su danas i mjerodavni krugovi u Beogradu i u Sofiji i u Carigradu, a kako je i Rusija za ovaj savez, nema nikakvih smetnja za njegovo ostvarenje. Savez će prvo biti zaključen na ekonomskom polju, a poslie će se na svaki način uspjeli u tome, da se balkanski narodi i vojnički udruže protiv zajedničkih neprijatelja. Prema vestima „Dnevnoga Lista“ bit će skoro objavljen i zvanični komuniké o postizanju sporazuma između Beograda, Sofije i Carigrada. Savez balkanskih naroda stati će na put prodiranju germanstva na Balkan.

Srbija i Crna Gora. „Zeit“ javlja sa Cetinja, da je između cetinjskog i beogradskog dvora došlo opet do spora. Kralj Petar zahtjeva, da se pomiluju svi osuđenići, kažnjeni prošle godine u poznatoj parnici radi bomba, prije nego li on dodje kneževinu u bijeleju na Cetinje. Isto tako neka dozvoli crnogorska vlada, da se mogu vratiti u svoju domovinu svi oni Crnogorci, koji su radi toga pobjegli u Srbiju. Crnogorska vlada ustručava se izpuniti ovu želju kralja Petra, pače da je zabranila, da ministar-predsjednik Pašić dodje na Cetinje. Ovoga smatraju duševnim pokretajem cele te prošlogodišnje urote. Na to da je Pašić zahtjevao od kralja Petra, neka izjavi, da

će doći u Crnu Goru samo u njegovoj pratnji. Kralj da se je na to odlučio odustati u obće od celoga toga putovanja, akoprem mu je izvoljiski savjetovao, neka ide na Cetinje.

Talijanska komora i iredentizam. Zast. Montrosora je upitao vladu, s kojih je razloga austrijska vlada zabranila športskim društvima u Trientu, da učestvuju u sastancima i športskim utakmicama, što se uprilićuju u Italiji. Takova zabrana odista nije podobna, da učvrsti prijateljske odnose između obiju susjednih država. Sred obće napećosti prihvatilo je rieč ministar izvanjskih posala Di San Giulio, koji izvodí, da svaka država imade pravo da izdaje odredbe, za koje drži, da su u interesu unutarnje mira i poredka. To je najelementarnije načelo međunarodnoga prava. Ministar predsjednik podsjećuje komoru, da se takovim upitima, kakav je upit stavio zast. Montrosora, ne služi pravim interesima domovine.

Iz hrvatskih zemalja.

Otvor bosanskog sabora. U sriedu svečano je bio otvoren bosanski sabor. Prije otvora došlo je bilo do konflikta između vlade i zastupnika radi zastava. Saborska zgrada naime bila je okićena carskom, austrijskom, magjarskom i bosanskom zastavom, dok nije bilo vidjeti jedne od bosansko-hercegovačkih narodnosti. Zastupnici su prosvjedovali sveukupno i izjavili, da ne će prisustvovati otvorenju. Usled toga su bile sve zastave skinute. Otvorenju je prisustvovao general Varesanin, koji je pročitao ručno pismo kraljevo, kojim predsjednikom sabora imenuje Alibega Firdusa, prvim predsjednikom Vojslava Šolu, a drugim dr. Mandića. Kada je Varesanin izlazio, neki djak anarhista, Karajić, izpalio je u njega pet hitaca iz samokresa, a da ga nije pogodio, dočim je šestim sebe usmrtilo.

Ovaj čin pobudio u svim krugovima najveće oćorenje. Pogovara se, da atentator, Srbin, ima i drugova. U drugoj saborskoj sjednici je podpredsjednik izjavio svoje žalovanje nad događajem. Biskup Marković je oslušio i misu zahvalnicu. Zast. Kovačević je interpretirao radi toga, što kralj za svog boravka nije došao u doticaj sa saborskim strankama. Otvoru su prisustvovali hrv. zastupnici Zagorac i dr. Banjačić, pravaši. Bili su oduševljeno pozdravljeni.

Hrvatska vlada protiv hrvatske škole. S privatne strane saznanje „Obzor“, da je hrvatska vlada nakanila (riešenje je već napisano, no još nije potpisano), da ne potvrdi pravila društva „Ljudevit Gaj“, što se osnovalo na Sušaku sa svrhom, da na Rieci podigne hrvatsku školu — i to s razloga, što u Zagrebu postoji „Hrvatsko društvo za pučku prosvjetu“, kojemu je od prilike isti cilj, pa je suviše, da se sivera novo jednako društvo. Na ovo sam „Obzor“ nadovezao komentar, da su ti razlozi posve nablavi, jer da „Hrvatsko društvo za pučku prosvjetu“ i ne diže školu. I ovo se može zapisati u spomenar koalicije i dru. Tomasiću.

Odkup kmetova u Bosni. Iz Beča se javlja: Put kraljev u Bosnu i Hercegovinu doveo je pitanje odkupa kmetova bitno bliže realizaciji. Provedba ove operacije bit će po svoj prilici povjerena austrijskoj Bodenkreditanstalt, austrijskom kreditnom zavodu i ugarskoj kredinjoj banki. Austrijska Bodenkreditanstalt već je izradila potanku osnovu za odkup kmetova. Osnovu je ovu koncipirao guverner Siegardt, koji je u tom pitanju već potanko pregovarao sa austrijskim i sa ugarskom vladom.

Društvo „Julijan“, nema prava u Hrvatskoj podizati škole. Da ravnateljstvo dr-

žavnih željeznica i društvo „Julijan“ nemaju prava u našoj domovini podizati javne škole. O tom doista nitko ne sumnja, jer je zakon u tome posve jasan, te daje to pravo jedino zemlji i političkim obćinama (par. 96.). Ni konfesijskih škola ne mogu navedene dvie institucije osnivati u našoj domovini, jer u smislu školskoga zakona mogu to da čine samo bogoslovne u zemlji postojeće obćine i duhovni u zemlji priznani redovi (par. 96.), a to ni jedno ni drugo nije ni ravnateljstvo državnih željeznica ni društvo „Julijan“. Ni privatnih škola nemaju pravo podizati rečene institucije. To se možda protivi dosadašnjem mišljenju i tumačenju školskoga zakona, ali nije nimalo paradoksono, nego je sasvim logično i osnovano na zakon. Ako ni konfesijske udruge izvan zemlje nemaju prava da kod nas podižu škole, onda to pravo ne može pripadati ni drugoj kakvoj korporaciji ili instituciji. Takve korporacije mogu dati subvenciju izvjesnim školama javnim ili privatnim, ali ih ne mogu osnivati a još manje mogu da budu vlasnici takvih škola, pa da prisvajaju sebi pravo ingerencije na njihovo uređenje i upravu. U školskom zakonu točno su određena kvalitativna svojstva kako predstojnika i učitelja, tako i vlasnika privatnih škola. Da vlastnikom privatne škole ne može biti moralno tielo ili korporacija, nego pojedina osoba ili individuum, jasno se vidi iz one ustanove školskoga zakona (§ 104. to. b) — kojom se određuje, da to bude osoba kako u obziru kaznenoga zakona tako i u obziru ćudorednom neporočnima. Na temelju ovog izvodi dr. Basariček u „Obzoru“, da „Julijan“ i ravnateljstvo državnih željeznica ne imaju pravo podizati svojih škola u Hrvatskoj.

O ekspertnoj akademiji u Beču. Primamo iz Beča: Na ekspertnoj akademiji je u punom jeku pokret, koji ide za tim, da se dobije službeno priznanje ovog prokušanog zavoda visokom trgovackom školom. Sluštateljstvo je predalo ministarstvu trgovine, te ministarstvu nastave službenim putem spomenicu, u kojoj se stavlja pozornost na visoko-školsko obradivaćje predmeta, na zahtjevanu obrazbu slušalaca, te na visokoškolsku nastavu u zavodu. Spomenica istog sadržaja je bila poslana mjerodavnim gospodarskim udruženjima, slušaocima, koji uživaju jaku podporu sa strane profesorskog zbora, znali su već da zainteresuju znatan broj zastupnika za svoj opravdani zahtjev, među ostalim gospodu Battaglia, Bioblavlak, Ciar, Drlina, German, Glombinski, Gross, Günther, Hussak, Remetter, Kramarž, Mahler, Miklas, Mayer, Moraczewsky, Mühlverker, Niessner, Ofner, Oberleuther, Redlich, Pergelt, Schreiner, Schuhmaier, pl. Stransky, Stelzel, Stumpf, Tomaczewsky, Tresid-Pavičić, Žtnik. Treba želiti, da se što prije udovolji ovim pravednim zahtjevima slušatelja, tim više što s tim ne bi bili škoptani nikakvi financiarni izgovori. Tako bi ovo obezbijedilo daljni razvitak ovog gospodarski veoma važnog zavoda. Austrija bi pak takodjer na koncu kao Italija, Njemačka, Belgija itd. dobila službeno priznatu trgovacku visoku školu.

Iz grada i okolice.

Lićna viest. Jučer je u našem gradu boravio naš ućenjak mons. don Frano Bulić.

Erar ratne mornarice izvest će ovih dana radnje za provedenje vodovodne cjevi pod obć. putem u Mandalini sa „Schwarzenberga“ do radiotelegrafske stanice u Furnaz. Obćina se zauzela, da Mandalini pri ovom provedenju bude dozvoljen javni toćak na zgodnom mjestu u selu. Nema sumnje, da će c. k. erar rado udovoljiti tom koliko pravednom toliko ćudnom zahtjevu.

i jeruzolimom, ili da opremam i slušam, što vi zapoviedate?

Dakle vam ovo ene: „Podigle se tuke u hajduke“, a ovo i ove: „Ruko desna, Bog te pomogao, koja sabljom osiećaš glave“. Nek je prve, koga za nju dlani srbie, a za me je druga tvrda vjera, jer je meni s ubojitom vatrom na sinje more, a to ni li su Martinove izbišave baubške, ni Mijatovi konaci, već teški posli za glavom.

— Cuvajder se, velju ti, da, ližuci med, dže bane te odgrizeš, jer nisi ove, nisi ene, dže bane ta služi, da udariš na sedmoglave morskane nemani sa ućelverostruk toliko nogu.

— Aj, bio Bog s tobom! Svaka tikva traži i nalazi svoj ćep, a jutrajnji lov našao svoje ušestane lovce, jer se zdravi mi podigli, a zdravi ćemo se i vratiti, kad svoje djenjije raznjestili, a tope naprašili i uperili, da iz njih nadbijemo i porazamo — ronćice.

— Ronćice! Skrišeni u osmero ronac, pa bi reći, da ćemo se poljuljati merteci i pogubliti će zube.

(Nastavić će se.)

Jz moje lovačke torbe.

Napisao Don Marko Vežić.

— Aj kuć, nesrećo! Otkad si se rodio, niesi istinom Boga pohvalio. Ni ćitava amina da ćes proustiti, ako ga na polovicu ne pregrizeš i lažno izgovoriš — uspeo se ja na Garu i sprćo na nj, kad me se napopastio i vabi me u lov.

— Nigda s tobom iz lova, vanda prazna torba na praznu zjaju. Kad sve tvoje poskorupiš, nit ima smoka ni začine.

— Ne žestite se, oće, ne pomaze to, ko ni meni ašati, da na prigode — ne bilo ga! — ne lajeknem, a što ne bi ni drljaćom za peo, već ostadom svakome za ruga, a samom sebi tuga. A što ćes, iglicu mu njegovu; ili tako, ili se ni na Božić ne omrsiš.

— Ali danas, oće, je petak i ne pomogao me on, ako lažem! Evo ih, ljudski oći protarite, u „braku“ su, cikom uz nugaru, do Sakova vinograda. Mogao bih vam ih i pobrojiti, nika su dalećine, koliko ih je, jer sam ja u tako i po tenanu prije razvidio; ima ih tri osmetka, dvedeset i ćetiri. A onako u me,

ako je, odak su amo doprhali, u nje puška sinula!

— A u koja su doba banuli?

— O prvoni tvrdom mraku, o ćesetoj, je i nije, Taman da ću utrnuti sviću u na ono se slame povoliti, a u neke mjere nasluškujem, da jedni druge na ćurlik dozvilju.

— Oo, medjer su ovo novi! — sam sobom kutrim, a ženetini ne govorim ništa. — Ovih se jošte nije oćusilo naše more.

— U zoru se polaško izlibem iz kuće, do špice sve naokolo obadjem i prolutam i jedva ih jedvice nanjušim poniru zeri, nego su sada, sćubili se u zaklonicu. Bilo bi, da, tko će znati, i mesa i pšenice; ali, Bože ućuvaj! Nauprav se niasam ni prekrstio, već trkimeće ovo, oće, k vama, da vas obavestim i ajmo, a ne dagnubimo.

— Da se, Gare, niesu jutros prekrstio, to ti vjerujem i ne poriećem, jer bi te juće, a i sutra, posramilo, kad i onako zar, prosti Bože, nigda na se ne stavljaš križa Božjega. Za moje obradovanje, Gare moj, moje radovanje, lako ćemo se mi za to nagoditi i jedan dru-

Zastupnik dr. Ante Dulibić za naš kraljski i spužvarski obrt.

U sjednici zastupničke kuće 27. prošlog mjeseca dr. A. Dulibić postavio je na vladu ovaj upit:

Pri akciji za gospodarsko pridizanje Dalmacije ribanje korala i spužava, dvie u prošlosti cvatuće i unosne obrtne grane, sasvim su minoidjene.

Ribanje korala jur se od pamtljivica uspešno vršilo na istočnoj strani Jadrana kod Zlarina i od stanovnika zlarinskih. Od nekoliko godina sasvim je prestalo, a da o ovome obrtu nije kao ni od prije posvećena nikakova posebna briga sa strane države.

Dandanas obstoje samo još dva ribara korala: Ante Strika i Stipo Gozija u Zlarinu, koji su mnogo stari. Posljednji je već odavna napustio ribanje korala, dok prvi 84-godišnji ribar, nije u stanju bez jedne izdašne materijalne, kao što i moralne pomoći baviti se uspješno ovim obrtom i odgojiti sljeditelje u ribanju korala.

Ovaj jedini ribar Strika, koji nam je još sa životom ostao, bio bi uz dolučnu pripomoć u ntanju, da usposobi temeljito nekoliko mladih ljudi u ribanju korala; on posjeduje sve od starine usvojene spoznaje i tajne glede pronalaza, glade načina kako se upotrebljava orudje (in-žinj), kojim se korajl lovi i slično.

Ozirom na visoku starost ovog kraljskog ribara, ukazuje se prešno nužnim, da se što prije moguće doskoči, e da se spasovi ovaj važni i liepi obrt i da ga se unapredi. Bilo bi vrlo žalostno, kad bi ovakav obrt, koji bi mogao obezbijediti obstanak tolikim siromašnim obiteljima, morao za uvijek prestati.

Da se spasu ribanje korala i da ga održimo, najprije je od potrebe pobrinut se pomoću novčanih podpora iz državnih sredstava (ne radi se nipošto o kakovim omanjnim izdatcima) oko izučavanja mladih ljudi u ovom ribanju, te ribarima priskrbiti potrebite orudje. Da se ovaj obrt dalje razvije i podigne do važne domaće industrije, bilo bi neophodno nužno, da bi se za to sposobna čeljad izučila u umješću brušenja korala.

Što se tiče lova spužava i ova važna obrtna grana stoji na najnižem stepenu. Ribanjem spužava bave se odavna navlasito stanovnici Krapnja u političkom kotaru šibenskom. Ni njina nije obrađena nikakva skrba sa strane države.

Pošto su ovi ribari siromašni, ne mogu da se obkrbe boljim orudjem. S druge strane nisu vješt i tome, kako se spužve čiste i oplemenjuju, radi česa moraju spužve u sirovom stanju nositi na tržište i za njih dobivati tek neznatne svote, koje ne stoje u nikakvom razmjeru s težim radom i s opasnošću života, koja je spojena s ribanjem spužava. Svemu ovome moralo bi se što pospešnije doskočiti.

Da se ribanje spužava i korajla uzdrži i promakne, navlasito pak da se udomaće vještine za brušenje korala i za oplemenjenje spužava, bilo bi za preporučiti — a ovo bi bilo jedino odgovarajuće sredstvo — neka c. k. vlada predtečno barem srednjim inteligentnog poznavaca naših ribarskih odnošaja pošalje u inozemstvo, n. pr. u Italiju, Francuzku itd., e da tamonože ustanove u ovom pogledu razvidi i usvoji spomenute vještine.

Radi se o održanju i promicanju dvaju liepih, pravdanih dalmatinskih obrta, koji bi morali ležati na srcu c. k. vladi.

Podpisani časte se za to postaviti ovaj upit: Pozivlje se c. k. vlada, da se pobrine za uzdržanje jur propadajućeg ribanja korajla i spužava u Dalmaciji, da ga pridigne i pomakne pomoću stručne pouke, obkrbe orudja i novčanih podpora, a navlasito da poduzme sve mjere, da omogućiti razvitak i procvat ovih važnih obrtnih grana. U formalnom pogledu traži se, da ovaj upit bude dostavljen proračunskom odboru bez prvog i drugog čitanja.

Naši dopisi.

Pag, 10. lipnja 1910.

Skakavci na Pagu. Već je nekoliko godina zasebice, da je amo kod nas nastala velika nerodica u polju, da naš tužan težak i seljak trpi ogromnih šteta u svakoj gospodarskoj grani, da on usljed toga uprav patnički i potišteno žive. Mnogi bi za stalno padali mrtvi od glada, da nije dobitka u Americi, da naš tužan težak i seljak nije naviknut živiti o samom suhom kruhu i vodi.

Lanjska godina je po njega bila tako crna i užasna, da crnije možda još Pag nije nikada doživio. Najprije mu je zbog dugotrajne oštre zime i nestašice trave pokrčalo do 30.000 ovaca i još mnogo goveda, a on najviše od blaga žive i podmiruje sve svoje državljanske, pokrajinske i građanske dužnosti, kao n. pr. prež, prizrež, travarinu i sve ostale dace i namete. Zatim mu je bura u više navrata baš hamećice uništila sav prihod u polju, te od vina nije našao ni kapi,

od raznih žitija nešto prazne slame, od sočiva ni zrna, od kumpira ni deseti dio, a od dubana samo malo crnih listića i golih prutića. To je i uzrok zašto su lani maldane svi težaci iz grada Paga otišli u Ameriku. Ove pak godine misli se je, da će napokon naš tužan težak i seljak imati koju korist od svoga krvatova truda i znoja. Ali uzalud mu svaka nada, jer su se pojavila druga dva strašna bića, i to neki crv — poput ušena na lozi — koji svim žitijam podgrizuje mlade žilice, pa se usljed toga već u travu mnogo žito bezplodno osušilo. Taj crv najviše se je javio u Vlačićim i u Povljani. Čujemo, da je seoski glavar sela Vlačića gosp. Tome Žunić o tome izvijestio visoku vladu, ali bez koristi, jer se ona nije ni makla.

Ne bude li se tom crvu našlo lieka, to su onda oni biedni seljaci posvema propali. Što će od njih biti ove zime bez kruha? O tomu treba da visoka vlada ozbiljno promisli i providi. — Drugi bič jesu skakavci. Ovi su se na otoku Pagu pojavili već 4—5 godina, te su po tužnoga težaka i seljaka iza bure poslali najveći bič, jer mu strašno haraju livade, vinograde, usjeve, kumpir, sočivo, duhan i sve što zelena u polju nadju. Za uništenje ove toli štetne gamadi u Americi i po drugim prosvjetljenim i naprednim državama troši se novac na milijune i milijune, a našem tužnom težaku i seljaku za to se ne daje ni ciglog jednog filira, akoprem se je obćina u tu svrhu već više puta obratila na visoku vladu. Pače za uništenje skakavaca u saborskoj sjednici od 29. rujna 1909. od častnoga zastupnika Prodana na visoku vladu bio je uprvljen i upit, u kom se je još i to izričito naglasilo, neka se za njihovo utamanjenje što brže izpostuje kod c. k. ministarstva poljodjelstva slična pripomoć, koja je bila udieljena za uništenje skakavaca, kad su se ovi lanjske godine bili pojavili u Krasu u političkom kotaru Sežani kod Trsta. U tu svrhu pomenuto je ministarstvo udielilo pripomoć od 35.000 Kr. Ali na veliko našo čuđo, i ako je već nekoliko godina, što su se skakavci pojavili na Pagu, koli rećeni upit čast. zastupnika Prodana, toli sve zamolbe naše obćine ostale su kao glas vapijućeg u pustinji, te za njihovo utamanjenje nismo dobili ne samo nikakve pripomoć, dali niti jedne praktične upute, kako da ih tužan težak i seljak uzmgne po sebi utamanjivati.

Nemog je obćina saznela, da su se skakavci i ove godine pojavili, namah je dopisom 16. svibnja 1910. br. 721 to prijavila c. k. kotarskom poglavarstvu u Zadru, ali bez ikakve koristi. Doznajemo, da je to isto brzojavno prijavila i mjestna kotarska gospodarska zadruga, ali je ona to tek učinila na 31. svibnja, dakle poslie 16 dana. Na 2. ov. mj. došao je u Pag poljodjelski činovnik gosp. Stipan Jurić, ali nije ništa konkretna obavio do samo nekih pukih formalnosti i izvida na licu mjesta, te mislimo da se je na svoje oči uvjerio, da žilja i ondje, gdje je bio, imade nezimjerno množvo skakavaca. Nego kako se naš načelnik gosp. Budak u svemu zauzima za napredak našega mjesta i u korist našega težaka i seljaka, što svjedoče razne predstavke, što ih je upravo na starije vlasti i razne visokopoložene ličnosti, kao na Nj. c. k. Visost prejšnjog prietolonasljednika Franju Ferdinandu za prosušenje maloga Blata, na Nj. c. k. Visost prejšnjau nadvojvodkinju Mariju Jozefu za razne potrebe i nevolje težacke i seljacke, na bivšeg ministra predsjednika preuzvišenog baruna Becka za asanaciju grada Paga, na bivšeg ministra trgovine preuzv. Foržta za gradnju obale, na c. k. pomorsku vladu za uređenje luka u svim selima i t. d., tako u svojoj pronicavosti našao je i jedan praktičan način, kako se najbolje mogu utamaniti skakavci. Taj je svoj pronadjeni način povjerio gosp. obćinskom tajniku Rakvinu, koji ga je sa vrlo dobrim uspjehom i izveo. On je naimo dne 3. ov. mj. pomoću peronosperestrčaljke skakavce polio benzinom, koja je, kad se upalila, 99% uništila tu deseciš se skakavaca. To je namah taj dan obćina brzojavno saobćila gosp. polj. učitelju Juriću doslovoce ovako: „Jutros obavljen pokušaj škropljenjem benzine polučivši izvanredno dobar uspjeh. Izvoštite uoblašćenje financijalnog ravnateljstva, da načelnik ustupi benzinu prostu carine, te od namjestaštva pripomoć. Brzojavite“. Obćina je također isti dan svojim dopisom br. 808 o svemu tomu izvijestila visoko c. k. namjestaštvo, ali obćina još ni danas nije dobila nikakav odgovor, a skakavci se međutim silno množe i strašno pustoše polja, osobito u Pagu i u Vlačićim. — Pitamo mi sada, hoće li ovo reći, da se visoka vlada zauzima za gospodarsveno-poljodjelsko podignuće? Isto radi i zemaljskog gospodarsko vijeće.

Da se je namah sa strane vlade dala koja pripomoć, ili barem da se je izposlovalo od financijalnog ravnateljstva, da obćina uzmgne nabaviti na svoj račun benzinu prostu od Carine, tada bi se obćina po sebi i na svoj trošak pobrinula, da na rećeni način utamani skakavce. Pa eto ni to se nije učinilo, i tako skakavci sve se više množe, tako da naš tužan težak i seljak

mora da ostavi svoj otčinski prag, pa da se skita po tuđem svijetu od nemila do nedraga. To je zaista nečuveno i nepravedno po nas, kao da mi nismo austrijski državljani, koji dajemo svoje sinove u vojsku, i plaćamo državni porez za državne potrebe.

Nekoliko težaka i seljaka.

Split, 12. lipnja 1910.

„Naše Jedinstvo“ donasa recenziju „Obzora“ o „Aidi“ u Zagrebu, ali ne donasa recenzije drugih novina, gdje se pjevači hvale, gdje se razlogom govori o izvanrednom talentu nekih umjetnika opere itd., kao da je evandjelje sve, što piše „Obzor“, kao da i u Zagrebu nema ljudi bez savjesti, kao da se i tamo bez osobnosti ne vodi nepravicama kampanja proti operi i direktoru. Isto „Jedinstvo“ imade i drugu tiradu proti ideji stalnog kazališta, koja bi mogla pomuiliti račune kumovim Strazičnicima. Na jedan mah Antonije se zaljubio u Split (tko te nezna!) težka ga briga uhvatila za materijalnu budućnost grada, pak molu da se veliko loz stalnog kazališta odaleči iz Splita i premjesti u njegov Dubrovnik.

Kako je smiešan naš Antonije, kada neće da razumi, da čovjek ne živi o samom hljebu; hoće mu se i nešto drame pa i nešto muzike.

Ako Strazičnicu nije draga opera (hrvatska), a mi ćemo mu kupiti harmoniku ili fonograf, pa neka se divertiška, ali neka se umiri. Split može subvencionirati i kazalište sa onoliko svotom, koju troši za glazbu. Više se ne pita. A koji je grad, koji će više trošiti za jednu bandu nego za kazalište? Neka se dakle naš Antonije prijatelj Splita i napredka umiri i neka umiri kumove. A bilo bi pak vrijeme, da se u stvari Splita ne prte Antonije prijatelji, sudac Knežević sa njegovim irenditskim prislušnikom i pivar (ne pivac nego pivar) Vulečić, koji davaju bon ton „Jedinstvu“. Od kada oni toliki prijatelji Splita? Neka se oni bave svojim poslima. Može Antonije pak radostan biti, što mu svaki dan raste prijateljstvo splitskih talijanaša. A jedan čovjek i zaslužuje, jer sada „Dalmata“ može malo dopuñiti.

Sinj, 6. lipnja.

Otvor nove ljekarne. Već odavna u ovoj obćini osjeća se velika i prieka nužda, da se otvori jedna ljekarna. Stanovnici najveće obćine, koja broji do 40.000 duša, nemogu biti dobro i na vrijeme posluženi sa samom jednom ljekarnom, kojom ne samo, da se služe domaći, već i mnogi narod iz Bosne. Današnja ljekarna, prema broju stanovnika, neodgovara duhu vremena, niti sa svojim namješćem niti dosadašnjom oskrbom.

Sadašnja ljekarna jest maledna, tamna, niti se na oko vidi, da je obskrbljena nužnim posudjem niti svim modernim liekovima.

Dosadašnja ljekarna jest vlastništvo udove Nikolić, koja je istu najmla sadašnjem ljekarniku gosp. Vardi, uz posve nizki najam.

Otvor nove ljekarne, zatražio je isti gosp. Varda i već je za to dobio nužno uoblašćenje.

Otvorenjem nove ljekarne nebi se smjelo nimalo otežati. Naprovid već se čuju glasovi, da je nova ljekarna samo pod izliku zatražena i dobivena, a da će se opet ostati na staroj — dakle se pogravara, da bi se naumice pravio neki utok, neka se što dalje otvorenjem otegne. Nadalje se pogravara, ako se otvori nova ljekarna, da će dosadašnji rukovoditelj gosp. Varda držati obdavie pod svoje vlastništvo, i to sadašnjem u najam, a novu na svoje ime. Kad bi se ovo zbiljo, tad bi bila prava sleparija. Naravno tad se ne bi postiglo i ono, za čim se teži novom ljekarnom, da se, naime, liekovi mogu dobivati uz niže cienne. Kad bi obdavie ljekarne zadržao gosp. Varda, tad bi baš dobro pristale one dvie poslovice: „Tko te tuži kadija, tko te sudi kadija“ i ona: „Todore svaki dan to gore“. Ne vjerujemo, da će se ova pogravaranja obistinuti, već da će se gosp. Varda pokazati svjetskim čovjekom, te da će koli iz dužnosti toli iz harnosti prema narodu bez ikakva otezanja čim prije otvoriti ljekarnu, po svim modernim zahtjevim, a zato mu sredstava doistine ne fale, jer ljekarna sinjska izbaciva godimice preko 20.000 kruna. Ovo važno pitanje na srdce se stavlja zanimanim vlastima: namjestaštvo, pogravarstva i obćini, da bdiju vrhu otvorenja nove ljekarne, koja bi se morala odmah otvoriti, jer to bezodvlačno traži prieka potreba amošnjega mnogobrojnoga puka. Istinoviti.

Gornje Primorje, polovicom lipnja.

Petar u Zadru.

Našao se esponent hrvatske stranke u neprilici. Osvjedočavao zemaljski odbor i gospodujuću stranku, da je on najuplunija ličnost na Primorju i da je za nj velika većina primorskih sokolova. Oni mu od hrvatske stranke povjerovali i dali mu sva moguća sredstva — kako se sam Petar hvalio — da u klici ubije stranku prava. Izbori trećeg tiea dokazali su protivno.

Uza sve što su Petar i njegova stranka činili uzasnih nepodobština, samo da se naši biraci prepadnu i ozlovlje, ipak su pravaši zadnji dan ostali u većini od 69 glasova; a to je Petar stavilo u nepriliku. Jučer je poletio u Zadar, da radi o ukinuću trećeg izbora radi nezakonitosti, koje su tobože protni Petrova stranci učinjene (!).

Nije mu pametna.

Sam se je Petar otrag malo vremena pred vjerodostojnim osobam hvalio, kako mu izborno povjerenstvo prima i one punomoć, o kojim je sam on osvjeđoen, da ne vriede. Najednput, kad je izgubio, stao napadat i ocrnjivat povjerenstvo! Čudno! Sam je esponent u proturječju! Hvalsta se, kako mu nedostojna igra s punomoćnicam liepo uspeva; kad je pak igru doigrao, jadikuje, da su mu punomoćnice nezakonito odbijene i da su mu sve bile tako u redu, da im najvjestiji pravnik ne bi imao što da zamjeri? Bude je istinita ona: U laži su kratke noge!

Stojmo da vidimo!

Već smo prvo izbora u „Hrvat. Rieči“ pisali, kako se Petar sam hvalio, da mu je zemaljski odbor u žepu. Govorio, pa sve da pravaši i dobiju, da će im pobjeda kratko trajat, jer da će ljudi oko zemaljskog odbora vas svoj upliv uložiti, kako da pravašku pobjedu usuje. Petar je poletio u Zadar, da ga zemaljski odbor i narodna stranka podupru. Kako će se ti ljudi u ovom pitanju podnit, to će nam pokazat nedaleka budućnost.

Za sada upozorujemo samo na jedno. U Gornjem Primorju istina je, da je po sriedi političko pitanje pravaštva i antipravaštva. Prvo je uhvatilo tako dubok korjen u narodu, da ga sva sila iskorenit ne može. Izim političkog pitanja, po sriedi je i ekonomično pitanje. Petar je u crno zavio gornjo-primorsku obćinu i do kosti je izgldjao.

Takova čovjeka može li zemaljski odbor, je li dopušteno ljudim narodne stranke, da ga na ekonomičnu propast obćine podržaju? Javna je tajna, da mu je narodna stranka hiljade dala, samo da može poslie uspješno sisat krj jadnog i onako isisanog naroda. Oci domovine, pa što činite! Nemojte da vas proklinju suze jadnih i nevoljnih sirota! Ako želite Petra uzdržat, dajte mu zarade na drugi način! Nepošteno je i neuduevno, da narod odoljen grad bije, odklen bi ga imalo sunce da ogrieva!

Radište što hoćete! Posljedice ćete sami prije ili poslie oćutit!

Glas iz puka.

11.VI.

10 kruna dnevno!

može svakto na lakhi način zaslužiti. Saljite Vašu adresu s poštanskom dopisnicom na firmu: Jak. Kō nig Beč, VII/3. Poštanski urad 63.

3—10

Restauracia „Sidru“

prvog reda

ŠIBENIK, ulica sv. Ivana ŠIBENIK.

Čast mi je obznaniiti cijenjeno obćinstvo, da se u mojem lokalu toće izabrana vina, kao: dalmatinsko, istrijskono, biele, desert, refosco i t. d., te dobro poznato pivo Sarajevsko. --- Kuhinja je domaća prve vrsti, koja je obkrbljena u svako doba toplim i mrlzim jelom. --- Objed 1. reda K 1; 11. reda 72 fil.

Naznačiti mi je osobito, da se moja jela prigotavljaju samo sa naravnomo masti. Preporučuje se veleštovanjem

Strika Antun.

51—52

Restauracia „Sidru“

prvog reda

ŠIBENIK, ulica sv. Ivana ŠIBENIK.

Odkrivene starine. Doznajemo, da su se ovo dana otkrile važne starine u mjestu Ždrapnju. Na lice mjesta je bio pozvan mons. Bučić, koji je našao četiri sarkofaga iz rimskog poganskog doba. Jedan potječe iz drugog stoljeća pr. H., a na njemu je podupin i čiljuz nadpis, koji sadržava kratak životopis jedne rimljanke, koja je slavila sa svog uzornog života. U njemu su nadjena i dva kostura, muža i žene. Mimo ove nadjene su i druge starine iz hrvatskog i mletačkog doba. One iz hrvatskog doba nemaju podpune nadpise. Osim toga nadjeno je i sto komada raznog novca rimskog, a među ovim i nekih vrlo riedkih komada. Sarkofagi su izradjeni iz bračnog kamena te su veličine poput solinskih. Zanimivo je, da se je otkrila čitava kršćanska bazilika u dužini od 27 m. Izkopavanja je dalje nastavljaju, te je zaposleno 30 radnika. Izlozine su odaslane u Kninski muzej. Ima stalno nađe, da će se naći još na mnogonjih. Nagovješta se, da je negda na onom mjestu morala obstojati rimska naselbina.

Naša ribarska flota u prošloj godini. Na koncu prošle godine bilo je upisano u ribarskom registru: 6037 ribarskih ladja i 2 parobroda su 10570 tona : 20.555 ribara. Od ovih otpada na Goricu: 147 ladja, 542 tona i 391 ribar; Trst s kotarom 299 ladja, 1 parobrod su 457 tona i 626 ribara; Istru 2077 brodova, 1 parobrod su 2190 tona i 3395 ribara; Kvarnerski otoci 548 ladja su 1158 tona i 1670 ribara; Dalmacija 3056 ribarskih ladja su 6169 tona i 11.473 ribara. Dodamo li k ovim broj ladja, tona i ljudi upisanih u registar brodova za kućnu potrebu, koji se više manje svi have ribarstvom, to smo na koncu prošle godine imali na Jadranu 14.521 ribarsku ladju, su 25.917 tona i 34.278 ribara. Svravnimo li ovaj broj sa onim g. 1908. to imamo više 1732 ladje, su 1002 tone i 3570 ribara. Ovaj znatan porast naših ribarskih ladja i ribara u jednoj samoj godini jasno nam govori i pokazuje našu gospodarsvenu propast na kopnu. Na ove brojke osvrnuti ćemo se do prigode potanje.

Krke Krave od nadama. Jučer iza podne u Pomislju dvie krave ud. Ike Pivac p. Jose u Crnici, na paši najele su se neakove travurine. Pivac kaže tirka, te su se tako nadule dokle su obe krke. Jedna je bila steona. Šeta iznosi 600 K što je jedna ud. Pivac pretrpila pored i onako nevoljnoj ekonomičnog stanja.

Za družbu sv. Cirila i Metoda. Javljuju nam se imena gospode, koja se u zadnje vrijeme sjetije prinosima za našu družbu. Ta su: Pave Kovačev 2 K za blagu uspomenu rade Koštana, 2 K za blagu uspomenu Irene ud. Pauri, 2 K za blagu uspomenu Adolfa Dauera, 2 K za blagu uspomenu dra. Josipa Marcocchia, 1 K za blagu uspomenu Petra Soltišeka, 5 K za blagu uspomenu Dragomira Kopania; dalje je Ante Vlahović doprinio 2 K za blagu uspomenu Jozice Dulbičić, a dr. Grgo Bogić 3 K za blagu uspomenu Jozice Dulbičić; Čikara Paško 4 K za blagu uspomenu Irene ud. Pauri. — Ovom zgodom primjećujemo, da bi naša javnost morala ipak nešto više pažnje posvetiti družbi i malko češće se je sjetiti. Domalo eto nam družbinog blađdana 5. srpnja te bi trebalo toga dana kakav darak za istarsku siročicu spremili.

Ratni brod „Arpad“ bio je jučer u našoj luci. Ostalo ratno brodovlje nalazi se pod Žirjama.

Izvoz drvla i celuloze. Veliki parobrod Adrije „Siget“ odputovao je jučer iz naše luke krcat drvla i celuloze za Ruten.

Šibenske Glazba udarat će u nedjelju dne 19. lipnja 1910. pred kavanom „Dračar“ u 7 i pol sati na večer po sliedećem rasporedu: 1. Koračnica „Niri Grenadier“, I. Heckel; 2. Overture „Uspomena“, Al. Arđolović; 3. Koncertna polka za flugel, I. Čermak; 4. Vesela smjesa koračnica, I. Resl; 5. Romanza za flugel, *; 6. Koračnica „Narodovec“ I. Čermak.

Upozorujemo obćinstvo na oglas mjestne realke, koji danas donosimo, i to radi ravnania roditelja, koji namjeravaju u spomenutu školu slati svoju djecu.

Pokrajinske vesti.

Razpust občine Makarske. Brzojav nas je prekuje obavijestio, da je občina Makarska razpuštena. Upraviteljem je imenovan c. k. povjerenik Oberthar. Istodobno nam se javlja, da je vladin komesar već počeo „uredovati“. Redarstvo je s mjesta odpušteno a i nekoliko obćinskih činovnika. — „Sloboda“, pako, koja rek bi da je iz najpouzdanijeg vrela informirana, navješćuje i razpust drugih občina: Pučišća, Metkovića i Imotskog. O svemu ovome govora je na uvodnom mjestu.

Dvadesetpet godišnjica misnikovanja. U nedjelju je drniški dekan, veleč. fra. Ante Bi-

lonič, slavio dvadesetpet godišnjicu svog misnikovanja. Tom prigodom okupila se je oko svečara liepa kita prijatelja, koji pohriše, da mu svoje čestike izručie, Svečar je kroz dan primio i mnogo brozovanih čestika. Vrednom svećeniku i rodoljubu ovim putem i mi kličemo: na mnogaja!

Nevreme. Ovo dana pala je skoro po cijeloj Dalmaciji velika kiša. Iz raznih krajeva stižu vesti o krupi, koja je plodine stukla. Na više mjesta je grom ubio velik broj blaga. Iz Petrovog polja nam se javlja, da je tamo bio čitav povodanj i da je u polju voda bila metar visoko. Ljetina da je uništena. I u vrliekoj krajini ima velikih šteta. A prije ove kiše i krupeljetina je najliepše obećavala. Seljak se je nadao, da će ova godina bar djelomice popraviti prošle slabe godine, kad tamo tužnog je morala i ova nada izdati.

Blagoslov barjaka. Primamo iz Trogira: Na 26. o. mj. hrvatsko-pučko prosvjetno društvo „Berislavić“ blagoslovit će svoju novu društvenu zastavu. Barjak su krasno izradile milosrdne sestrice u Zagrebu. Svečanosti će učestvovati svi mjestni Hrvati i tako ćemo taj dan u Trogiru imati veličanstveno narodno slavlje. Kumorat će odlična gospodja Anka Koščina, su-pruga društvenog podpredsjednika gosp. Josipa Koščine i vrlie rodoljub dr. Vjekoslav Rubignoni. Poslie crkvenog obreda bit će velika pučka zabava, u kojoj će sudjelovati uz pjevačicu i tamburaški zbor „Berislavića“, „Narodna glazba“ i „Hrvatski Sokol“.

Počast pok. dr. Peri Klaiču. Zadarske novine javljaju: u sriedu u 10 sati i pol prišli su u Zadar dobrovaćkim parobrodom „Lorvjenac“ smrtni ostanci pok. dr. Peri Klaiča u 12 i pol prosliedieć put Dubrovnika, praćeni od pokojnikova nećaka dr. Miha Luxarda. Na zadarskoj staroj obali, gdje je parobrod pristao, čekalo je mnoštvo svieta. Uzašli su na parobrod razna odaslantva. Položeno je mnogo vienaca. U 11 sati i pol došla je korporativna sokolska četa. Sa Sokolom je došlo predstavništvo „Zorančića“ i „Hrv. akad. kluba“. Pred četom najprije su stupali težaci iz Bibinja, članovi tamošnjeg Sokola noseći vienice. Mrtvo tijelo bit će sahranjeno u obiteljskoj grobnici na Boninovu.

Veterinar Škomrlj pozvan k ministarstvu. Ovih dana bio pozvan u Beč na službovanje kod ministarstva poljodjelstva naš zemljak, med. vet. Pavao Škomrlj, vršni stručnjak u marvogovetu. Dok nam je milo zabilježiti ovo unapredjenje vrstnog Dalmatince, izričemo nadu, da će g. Škomrlj uznastojati kao stručnjak da i za Dalmaciju što poradi.

Put za propast Imotske. Aržano, 30. svibnja. — A znate li koji je taj put? Miš-Kadunić—Aržano. Tko ne vjeruje nek uzme Split-sko klepetalo ili „Naše Jedinstvo“ br. 60 od 25. prošlog mj. i naći će dopis iz Imotskog od 24. proš. mj. i vidjet će. Evo malko mu odgovora. Čini nam se nemoguće, da dopis pisan u Imotskom na 24. može prispjeti u Split ist dan. Dakle sva je prilika, da je skovan u Splitu, ali ništa zato, ajdmo na predmet. Tvrditi, da put Miš-Kadunić-Aržano ne odgovara potrebama, pače da je na štetu krajine, može samo onaj, koji nema pojma o stvari ili zlobnik. Nek se potruditi amo, kad su dan pazarni, pak će se uvjeriti o protivnom. Kud prolazi sieno iz Bosne, a koliko bi još, da je bolji put, ako ne ovim putem? Govoriti o potrebi ovog puta bilo bi suvišno, jer nam vojuje u prilog i projektovana željeznica. Nije moguće, da to nezna i dopisnik, ali čini nam se, da je htio u svom dopisu izkazati svu zlobu i pokazati koliko je utvarašima do napredka krajine. Znali smo i prije, ali sad smo još bolje uvjereni. Kao da mu je sva krajina usredotočena u samu varoš, a to se vidi po dopisu, koji je skroz i skroz u kampanilističkom duhu sastavljen.

Za družbu sv. Cirila i Metoda. Primismo od g. A. Aniča K 40 i 67 h za družbu sv. Cirila i Metoda, koje su skupljene pri vjenčanju g. Jere Soltyšeka i gdje Anke Škovrlj u Oklaju. Živjeli! Tako valja!

Naše brzojavke.

Razpust občine makarske u sjednici Sveze južnih Slavena.

BEČ, 17. lipnja. — U današnjoj jutarnjoj sjednici Sveze Južnih Slavena zast. dr. Dulbičić iznio je pitanje razpusta makarske občine te s tim u savezu predložio, da Sveza kao takova poduzme ozbiljne korake kod vlade protiv tom nezakonitom činu. Sjednici predsjedja dr. Ploj te vrhu predloga dra. Dulbičića otvara razpravu. U razpravi učestvuje sa osobitim interesom većina članova Sveze. Mnogi zagovaraju, da se razprava o dr. Dulbičićevom pitanju odgodi, dok se dr. Ivčević ne povratu u Beč. Dr. Dulbičić izjavljuje ponovno, da se tim posrednim predlogom ne može zadovoljiti, jer je predmet, kojim se njegov predlog bavi prešne naravi i traži odmah lieka. Rječitio zagovara svoje stanoviše. Predsjednik dr. Ploj stavlja konačno

na glasovanje predlog dr. Dulbičića. Kod glasovanja predlog dr. Dulbičića dobiva samo jedan glas manje. Dalmatinski zastupnici Perić i Ivančević s moralnog gledišta bez obzira odsudie razpust makarske občine. Obćina se pridružie u tom pitanju predtugu dra. Dulbičića.

BEČ, 17. lipnja. — Dr. Dulbičić namjerava, ne udovolji li Sveza Južnih Slavena podpuno pravednom zahtjevu pravaša, izstupiti sa Prodanom iz kluba. Po svojoj prilici priključiti će im se i Perić.

BEČ, 17. lipnja. — Nedalmatinski članovi kluba nikako ne mogu da shvate, zašto je dr. Ivčević, kao predsjednik zemaljskog odbora, pristao na razpust občine makarske. Njegov se postupak svakoga komentira i jasno je svakome, da je to šikanacija protiv pravašina. Govori dra. Dulbičića duboko su djelovali na članove kluba.

BEČ, 17. lipnja. 17. lipnja. — U znak prosvjeda protiv nasinom i nezakonitom postupivanju narodnjaka sa razpustom občine makarske, dr. Dulbičić nije prisustvovao večernjoj sjednici svih južnih Slavena.

Zastupnik Perić o razpustu občine makarske.

BEČ, 17. lipnja. — Danas je Vaš izvjestitelj imao prigode ravgovarati se o razpustu makarske občine sa zast. Perićem. Zast. Perić se je o stvari ovako izjavio: „Čini mi se, da su oni (narodnjaci) mogli počekati na izbore dojaduće godine, a ne razpapljivati već bukteću zablju meduosobnih strasti stranačkog trvenja. Kamo sreće da bi svi načelnici Dalmacije onako pozitivno radili za obće dobro narodno, kao što je imao većinu vieća, onako razpust občine makarske nije zakonom opravdan. [Što pak viećnici ne htjedose dolaziti na sjednicie vieća, za to ima lieka pokrajinski obćinski zakon. Svakato, čini mi se, korak je prengljen i ne će donieti onog ploda, kojem bi se imali nadati oni, koji su razpust občine makarske zaključili.“

Prosvjed pravaša ministru Haerdttlu.

BEČ, 17. lipnja. — Zastupnici dr. Dulbičić, Prodan i Perić podnieše danas ministru Haerdttlu pismeni prosvjed radi nezakonitog razpusta občine makarske. Tim napustie čekanje na odluku Sveze južnih Slavena. Ovaj korak se je kluba dojmio. U njemu se sadržava prosvjed protiv postupku Utvaraša.

Talijansko sveučilište i Južni Slaveni.

BEČ, 18. lipnja. — Zastupnici svih stranaka južnih Slavena osnovali su zajednički „sveučilišni klub“ i to u svrhu jedinstvenog izstupaja i jedinstvene taktike prama sveučilišnom pitanju. Sinoć su južni Slaveni imali sjednicu, na kojoj su poprimljeni važni zaključci.

Konferencija Sveze sa Bienertom.

BEČ, 18. lipnja. — Sinoć su u ime Sveze Južnih Slavena konferirali sa ministrom predsjednikom Bienertom zastupnici dr. Šušteršić i dr. Ploj. Ministar predsjednik im službeno priobćio kompromisni predlog, po kojem bi se provizorno u Beču imao za tri godine ustanoviti talijanski praviti fakultet. Istodobno je Bienert preko dra. Šušteršića i dra. Ploja pozvao južne Slavena, da toj osnovi u parlamentu ne prave nepriklia. Ploj i Šušteršić na to odgovorilie ministru, da su južni Slaveni u pitanju talijansko sveučilišta posvema solidarni i kompaktni. Istodobno mu izjaviše, da će oni ovu vladinu želju saobćiti „sveučilišnom klubu“, a ovaj će o njoj razpravljati i stvoriti konačnu odluku.

BEČ, 18. lipnja. — U političkim krugovima očekuje se sa napetošću konačnu odluku južnih Slavena u sveučilišnom pitanju. Odlučna i skrajna oporba južnih Slavena mogla bi vladu staviti u veliku nepriklia.

Sveučilišno pitanje — nesigurno.

Prag, 13. lipnja. — Ovdješnji uvažen list „Narodni Listy“ javlja iz Beča, da ministar Bienert nema sigurnosti, da bi parlament poprimio zakonsku osnovu o sveučilišnom pitanju na temelju kompromisnog predloga. S ovim u savez dovodi se i nestalnost Bienertovog kabineta.

Zajednički klub hrvatskih zastupnika u Sarajevu.

Sarajevo, 18. lipnja. — Doznajemo, da se vrlo ozbiljno radi oko toga, da se hrv. zastupnici „Zadruga“ i „Udruga“ stope u jedan sarsborski klub. Oho toga najviše radi biskup Marković. Najbolje su izgledi u uspjeh ove akcije. (Sa veseljem pozdravljamo ovaj pokušaj i želimo mu uspjeh, jer baš najviše bosanski Hrvati trebaju složan i jedinstven rad. Op. Ur.

Nikad više!

vajne liepe, mekane i njezne kože. Komad droguerijama i trgovinama parfimerije itd.

Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i dr.) Vlastnik, izdavaatelj i odgovorni urednik Josip Drezgac.

Oglas.

Prijamni izpiti ljetnog roka za I. razred c. k. realke u Šibeniku bit će dana 1. i 2. srpnja o. g. od 4 do 6 sati poslie podne, a upisivanje za I. razred 1. srpnja o. g. od 12 sati prije podne.

Učenicu, koji žele da budu primljeni u I. razred, imaju donieti: krštenicu, kojom će dokazati da su navršili desetu godinu života ili da će ju navršiti do 31. decembra 1910., a ako su pohađjali pučku školu, njihova praktična uporaba u pismenoj zadaći, koja sastoji iz jedne kratke pripovjedke, basne ili diktata;

Na prijammom izpitu za I. razred zahtjeva se:

a) iz nauka vjere — znanje, koje je propisano za prve četiri školske godine pučkih škola;

b) iz hrvatskoga ili srpskoga g, kao nastavnog jezika: okretnost u čitanju, poznavanje pravilnoga oblikoslovlja i vještna u razglabanju proste i raširene izreke, najglavnije o pravopisu i interpunkcijama, te njihova praktična uporaba u pismenoj zadaći, koja sastoji iz jedne kratke pripovjedke, basne ili diktata;

c) iz računicu: četiri glavne vrsti računa cilim brojevima pismeno i ustmeno.

Učenicu koji dolaze u ovaj zavod, imaju platiiti:

1. za upisninu K 4-20
2. doprinos za učila „ 2—
3. doprinos za školske knjige „ 2—

Ukupno . . . K 8-20

Šibenik, 15. lipnja 1910.

Upraviteljstvo c. k. državne realke.

Mlada i rumena, zdrava pa vesela

nemože ni jedna djevojka, ni koja domaćica ostati ako se gođinama u kući i kuhinji pri pranju, suvienjanju i ribanju sa zloćesim sapunima pati. mora. — Upotrebom

Schicht sapuna

zaštieću se ruke i potučiemo brzo, bez muke i napornosti izvanredno čistu, bijelu rubelinu.

ne promjenjujem sapun, od kada Bergmanov „Steckenpferd Lilienseife“ (zaštiniti znak: Konj na palici) od Bergmann-a i drug. u Tešnju na Labi upotrebljujem, jer je taj sapun najprijvisniji od svih medicinalnih sapuna proti kožnoj bolesti (sunčane pjege), kao i za pospiješistoji 80 filira, a dobiva se u svim ljekarnama,

Hotel „DINARA“

sa reštauracijom
Šibenik o o o o kod kazališta

prezeo je podpisani, te ga preuredio, obiskrivši ga sasvim novim pokućstvom i stolnim priborom.

Kako je sada u njemu uređeno, odgovara doista zahtjevima grada, pa se podpisani nada, da će od sada unaprijed ovaj hotel postati najmilije svratište ne samo za mjesto, nego i za vanjski svijet, tim više, što je u reštauraciji i domaća kuhinja, uređena na način koji posve zadovoljava.

Cienu su najumjerenije, a posluga bez prigovora.

Preporučujuć se sa veštovanjem

18 **Niko Blažević.**

Hrvati i Hrvatice, pomozite družbi sv. Cirila i Metoda!

TVORNICA PAPIRNATIH VREĆICA

Čast mi je javiti p. n. občinstvu, da sam objavljenu tvornicu papirnatih vrećica za trgovačku porabu otvorio, te je podupno prema zahtjevu uredio, time sam u stanju u najkraće vrijeme najveću količinu vrećica izraditi. Vrećice izrađuju se u svim veličinama i u svim bojama. Pošto je ovo u nas prvo i jedino domaće poduzeće ovakove vrste, nadamo se za stalno, da će mi gg. potrošači povjeriti svoje cijenjene naručbe, koje će u potpunom redu i naj-savjestnije izvršene biti.

Sa veštovanjem
ANTE ZORIĆ
ŠIBENIK.

Prva parna tvornica za bojadisanje, pranje i kemičko čišćenje odjela na šulo

M. DOMIĆA

Split, br. 355.

Primaju se odjela za kemičko čišćenje kao: obična, uresna, za šelju, kazalište i plesove. Osim toga zastore, prostirače, rukavice od kože itd., razumije se sve u cjelini čisti se sa strojem „UNIVERSAL“.

Isto tako parno bojadisanje gore navedenih predmeta.
Preporuča se svakome ovo zgodno i korisno poduzeće.
Za Šibenik prima i predaje:
JULIO RAGANZINI
Glavna ulica.

Velika Tvornica tjestenine Velika

i mlinice za raznu hranu.
Pomoću najmodernijeg motora
proizvaja

Svake vrsti Od najboljeg marsejskog griza Svake vrsti ovog jestiva.

kao i od

Dobrog i od najfinijega pšeničnog brašna dobrog i od najfinijega.

Tvrđka:

IVAN ŠUPUK i brat

Šibenik.

15. VI. 10.

Foznata peštanska banka traži u svim mjestim marljive

Agente i zastupnike

za prodaju dozvoljenih srećaka i papira trajne vrijednosti. Taj posao pruža veliku zaslugu, vremenom i stalnu plaću! Ponude imaju se slati na: Effektenbank Budapest, V., - - - - Honvéd u. 4. - - - -

4-10

Zahtjevajte cjenike i prospekte!

Zecevi dobro ugojeni u težini od 15 kg. uz cieniu od 5 K napried. Mlade životinje 1-50 K.

Svjetiljke koje same plin radjaju, gore 80 puta jače od svieće. Potrošak goriva 2 filira za sat. Ciena po čam od 7 K napried.

H. Schwab, Wien, Wimmergasse Nr. 1.

13-20

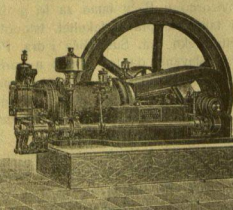
Liječničko-Zubarski Ambulatorijum

Dr. P. MATIĆ — Spjjet

Liječnik za usta i zube ordinira od 8-12 i 3-6

Vadjenje zubi bez boli pomoću lokalne anestezije. Zaljevanje porcelanom i „Astralom“ sa idealnim efektom, zlatom, srebrom itd. Umjetni zubi u kaučuku. Rabote u zlatu: „Brücken“, „Kronen“, „Stift-zähne“ po najnovijem sistemu.

5-10 - - - - BOTIČEVA ulica, kuća KATALINIĆ kod perivoja. - - - -

Izključivo glavno predstavnštvo, kamò valja upravitl sve upite:

Kuća Gutenberg,
EMANUEL KRAUS.

Tehnički bureau Trst, via Cecilia, 18.
Zahtjevajte cjenik bezplatno i bez poštarine.
Dopisivanje hrvatski.

Najbolji namještaji snage

kao što:
motori na plin (gas), benzín, žestu, kameno ulje, surovo ulje za obrtničke, poljodjel-ske i električne namještaje snage.

Namještaje na mrvšavi plin (Sanganlage) prodaje

Draždjanska tvornica motora na plin

(A. G. Dresdener Gasmotoren-Fabrik: Moritz Hille, Dresden)

najveća specijalna tvornica srednje Evrope.

Hrvatska vjeresijska banka Podružnica Šibenik.

Dionička glavnica - - - - K 1,000.000

Pričuvna zaklada i pritičci K 150.000.
CENTRALKA DUBROVNIK - - -
Podružnica u SPLITU i ZADRU.

Bankovni odjel - - -

prima uložke na knjižice u konto korentu u ček prometu; eskomptuje mjenice.

Obavlja inkaso, pohranjuje i upravlja vrijednime. Devize se preuzimlju najkulantnije. Izplate na svim mjestima tu i inozemstva obavljaju se brzo i uz povoljne uvjete

Mjenjačnica - - -

kupuje i prodaje državne papire, razteretnice, založnice, srećke, valute, kupone. Prodaja srećaka na obročno odplaćivanje. Osjguranje proti gubitku kod zdriebanja. Revizija srećaka i vrijednostnih papira bezplatno. Unovčenje kupona bez odbitka.

Zalagaonica - - -

daje zajmove na ručne zaloge, zlatne i srebrne predmete, drago kamenje i t. d. uz najkulantnije uvjete.

126-54

Važno za svakoga!

Gustav Marko

Trst

Podružnice: Via Giulia br. 33. Via Giulia br. 16. Via Acquadotto br. 65.

Telefon br. 1930.

Centrala: Via Giulia br. 20.

Tekući račun sa podružnicom Ljubljanske kreditne banke.

Veliko skladište stakala prostih, apaniranih i za ures. Veliki izbor predmeta za ljekarne, drogerije, porculansko i zemljano sudje, ocakline, staklarije, svjetiljke itd.

Velike količike naročitih tvari u ocaklini, porculani.

Cienu umjerenie koje se ne boje utakmice.

Na zahtjev šalju se cienići badava.

Dopisivanje u hrvatskom jeziku.

Pomenuta tvrđka, jedina svoje vrsti u Trstu, preporučuje se svim našim trgovcima.

26. II. 10.

Pozor! Kod podružnice za Trst, Jstru i Dalmaciju

ulica Galatti br. 14

Gospodarske sveze u Ljubljani

može se dobiti uz najpovoljnije cienne i uvjete svakovrstnog dobrog i svježeg živeža, brašna najglasovitijih mlinova, te kumpira, za lja. graha i umjetnih gnojiva.

Tvrđka je od novog ljeta uvela škont od 2% na svu robu bez razlike, za fakture izplative kroz 30 dana, a to da olahkot trgovcima knjigovodstvo.

Podpirati Gospodarsku svezu, patriotična je dužnost svakog našeg trgovca. Cieniće i uzorke šalje se badava na zahtiev.

Svoj svome!

Ravnatelj i vodja:

S. H. Škerl, Trst.

19. II. 10.